МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 159.9:616.89

Редакційна колегія:

М'ясоєдов В. В. – голова, ректор Харківського національного медичного університету, д.мед.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Савєльєва Н. М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. н., професор;

Кривошапка О. В. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, к.мед.н., доцент;

Наконечна О. А. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Кадикова О. І. – декан І медичного факультету Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Абасалієва О. М. – в.о.зав кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, к. психол. н.;

Соколова І. М. – професор кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, д. психол. н.;

Забєліна О. С. – викладач кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету.

Клінічна психологія та психічне здоров'я: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 23 квітня 2026 р.). Харків : Харківський національний медичний університет, 2026. 116 с.

У збірнику представлено матеріали науковців, практичних психологів, викладачів, здобувачів вищої освіти та фахівців у сфері психічного здоров'я з різних регіонів України. Доповіді присвячено актуальним проблемам клінічної психології, психічного здоров'я, психотерапії, психологічної реабілітації, кризової та травмофокусованої допомоги, психосоціальної підтримки в умовах війни, а також сучасним підходам до професійної підготовки фахівців психологічного профілю.

Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, психологам-практикам, психотерапевтам, докторантам, аспірантам, магістрантам, здобувачам вищої освіти та всім, хто цікавиться сучасними проблемами клінічної психології та збереження психічного здоров'я.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, а також за граматичні й стилістичні помилки.

УДК 159.9:616.89

ЗВ'ЯЗОК КОГНІТИВНИХ ВИКРИВЛЕНЬ МИСЛЕННЯ З ПОКАЗНИКАМИ ПОСТТРАВМАТИЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ *Сердюк В. В.*	88
ІНТЕГРАЦІЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПІДХОДІВ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ З ОРІЄНТАЦІЄЮ НА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ *Соколова І. М., Глущенко Т.В.*	89
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК ПРОСТІР ПІДТРИМКИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ІНТЕРВЕНЦІЙ *Соколова І. М., Забєліна О. С., Лейман В. О.*	91
СУЇЦИДАЛЬНА ПОВЕДІНКА У КОНТЕКСТІ ПРОФІЛАКТИКИ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИЗОВОГО ВТРУЧАННЯ *Соколова І. М., Заїка Є. В.*	92
ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОД СТІЙКОСТІ: РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНОГО НАРАТИВУ *Солякова О.П.*	93
НЕСТАБІЛЬНІСТЬ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ЯК ПАТЕРН ПРИ МЕЖОВОМУ РОЗЛАДІ ОСОБИСТОСТІ *Талавира С. В.*	94
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ *Тарасенко О. А.*	95
ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ *Татаурова К.Ю.*	97
ЕМПАТІЯ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА *Тонконог М. О.*	98
ПОНЯТТЯ «ТРИВАЛИЙ ТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕС» В РАМКАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ *Федотова Т. В.*	99
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСІЇ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ *Харь А.Т.*	100
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТІ *Ходак А.О., Красіна А.В.*	101
АЛЬТЕРНАТИВНІ НАПРЯМКИ ПРОФІЛАКТИКИ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ ПОРУШЕНЬ У ПІДЛІТКІВ І РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СЬОГОДЕННЯ *Холявицька Л.В.*	103
ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ГЕНЕРАЛІЗОВАНИМ ПАРОДОНТИТОМ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ *Худякова М.Б.*	104
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ ІЗ ПРОЯВАМИ РИЗИКОВАНОЇ ТА ДЕЗАДАПТИВНОЇ СЕКСУАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ *Чернова В.К.*	106
РОЛЬ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ У ЗМІЦНЕННІ ПСИХІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ *Чернова В. К., Лебедєва А. О.*	109
СТІЙКІСТЬ ЯК РЕСУРС ПОДОЛАННЯ КРИЗ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ *Шейко А. О.*	110
ВПЛИВ РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ НА ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОГО	111

РОЛЬ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ У ЗМІЦНЕННІ ПСИХІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

Чернова В. К., Лебедєва А. О.
Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

У сучасних умовах зростання психоемоційного навантаження, соціальної нестабільності та кризових подій особливого значення набуває проблема не лише подолання психічних розладів, але й зміцнення психічного благополуччя особистості. Традиційно психологія тривалий час зосереджувалася на вивченні патологій і дефіцитів, однак наприкінці XX століття сформувався новий науковий напрям, спрямований на дослідження позитивних аспектів функціонування людини.

Як зазначає М. Селігман (М. Селігман, 1998), позитивна психологія орієнтована на вивчення сильних сторін особистості, ресурсів і умов, що сприяють досягненню благополуччя та повноцінного функціонування. У свою чергу, М. Чіксентмігаї (М. Чіксентмігаї, 1990) підкреслює значення переживання стану «потоку» як одного з ключових чинників психологічного задоволення і внутрішньої гармонії. У зв'язку з цим дослідження ролі позитивної психології у зміцненні психічного благополуччя є важливим як у теоретичному, так і у практичному вимірах.

Позитивна психологія розглядає психічне благополуччя як багатовимірне явище, що включає емоційний, психологічний і соціальний компоненти. Важливим є не лише відсутність психічних розладів, але й наявність позитивних емоцій, задоволеності життям, відчуття сенсу та реалізації власного потенціалу. Як підкреслює К. Ріфф (К. Ріфф, 1989), психологічне благополуччя включає такі складові, як самоприйняття, автономія, позитивні стосунки, цілеспрямованість і особистісний розвиток.

Одним із ключових напрямів позитивної психології є розвиток сильних сторін особистості. Виявлення та використання індивідуальних ресурсів сприяє підвищенню самооцінки, мотивації та стійкості до стресу. Як зазначає К. Пітерсон (К. Пітерсон, 2004), усвідомлення власних сильних сторін є важливим фактором психологічного благополуччя та ефективного функціонування.

Важливу роль відіграє також формування позитивних емоцій, які виконують адаптивну функцію, сприяючи розширенню репертуару поведінки та розвитку особистості. Як підкреслює Б. Фредріксон (Б. Фредріксон, 2001), позитивні емоції сприяють накопиченню ресурсів, що дозволяють ефективно справлятися зі стресовими ситуаціями.

Сучасні підходи до застосування позитивної психології включають використання різноманітних інтервенцій, спрямованих на підвищення рівня благополуччя. До них належать вправи на розвиток вдячності, оптимізму, усвідомленості, а також практики, спрямовані на пошук сенсу життя. Як зазначає С. Любомирські (С. Любомирські, 2007), систематичне використання позитивних психологічних практик сприяє підвищенню рівня задоволеності життям і зниженню рівня депресивних проявів.

Окрему увагу слід приділити ролі позитивної психології у психотерапевтичній практиці. Інтеграція позитивно орієнтованих підходів із традиційними методами дозволяє не лише зменшити симптоматику, але й сприяти розвитку особистісного потенціалу, формуванню життєвих цінностей і зміцненню психологічної гнучкості.

Отже, позитивна психологія відіграє важливу роль у зміцненні психічного благополуччя особистості, сприяючи розвитку внутрішніх ресурсів і адаптивних стратегій поведінки. Встановлено, що орієнтація на сильні сторони, формування позитивних емоцій і пошук сенсу життя є важливими чинниками психологічної стійкості.

Ефективне застосування підходів позитивної психології передбачає інтеграцію відповідних інтервенцій у психологічну практику, освітнє середовище та повсякденне життя. Це дозволяє не лише запобігати розвитку психічних розладів, але й підвищувати якість життя особистості.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності різних позитивних психологічних інтервенцій, а також у розробці програм, спрямованих на зміцнення психічного благополуччя в умовах сучасних соціальних викликів.

СТІЙКІСТЬ ЯК РЕСУРС ПОДОЛАННЯ КРИЗ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Шейко А. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Однією з фундаментальних проблем в психології є взаємозв'язок між людиною та ситуацією: співвідношення суб'єктивного та об'єктивного, внутрішнього та зовнішнього світу. Саме ситуація визначає поведінку суб'єкта, яка в своїх різноманітних проявах віддзеркалює специфіку внутрішнього життя особистості, її цінності, смисли, наміри, ставлення до людей та світу, особливості характеру, емоційних проявів тощо.

Серед багатьох видів життєвих ситуацій критичні ситуації займають особливе місце. В них відображається гостре протиріччя між спрямованістю суб'єкта до найповнішої самореалізації та неможливістю задоволення деяких цінностей, які мають для нього важливе значення. Критичні ситуації є викликом для особистості, випробуванням її внутрішнього потенціалу на розвиненість та міцність. Від правильності вибору стратегій подолання критичних ситуацій залежать: успішність розвитку, діяльності, соціального буття людини, її цілісність, зрілість, стійкість.

В підлітковому віці проблеми подолання критичних ситуацій сприймаються дуже гостро. Адже в цей період розвиток багатьох особистісних структур відбувається нерівномірно і відрізняється індивідуальною своєрідністю. Тому молода людина може піддаватися стороннім впливам, які деформують її внутрішній світ та гальмують процеси вдосконалення. Нестійкість до небажаних впливів в критичних ситуаціях може проявлятися на поведінковому, мотиваційному, емоційному, комунікативному рівнях. Прояви нестійкості в підлітковому віці можуть вести до зниження ефективності навчання, супроводжуються погіршенням відносин з іншими людьми, втратою фізичного та душевного здоров'я, частим виникненням проблемних та конфліктних ситуацій у спілкуванні. Окрім вищезазначеного саме конфлікт із ровесниками, тиск у навчанні чи сімейні труднощі можуть стати для підлітків тією самою критичною ситуацією. Саме в таких умовах проявляється рівень його психічної стійкості.

Проблема психічної стійкості особистості сьогодні має велике значення, адже задля повноцінного та ефективного функціонування людина має залишатися стійкою, врівноваженою, гармонійною, мати високу працездатність та повноцінне ментальне здоров'я.

Поняття «стійкість» у сучасній науці має багато значень. Стійкість особистості пов'язується з умінням людини орієнтуватися на певні цілі, з характером часової перспективи, організацією діяльності. Стійкість є невід'ємною частиною розвитку людини, вона призводить до оптимальної взаємодії особистості з оточуючим середовищем. Особливого значення вона набуває у розвитку та формуванні особистості підлітків.

Одним із ефективних способів розвитку психічної стійкості є психолого-педагогічний тренінг, що поєднує науково обґрунтовані методи та практичні вправи, спрямовані на формування навичок саморегуляції, конструктивного мислення й гармонійної взаємодії з оточенням.

Підбиваючи підсумок можемо зазначити, що формування стійкості допомагає підліткам ефективно справлятися з труднощами, підтримувати навчальну мотивацію та здорові соціальні відносини, що є основою їхнього майбутнього розвитку.